

Starenje populacije i novi izazovi koji prate demografske promene

U 21. veku zdravlje određuju brojni društveni trendovi ali istovremeno zdravlje utiče na iste. Privreda se globalizuje, sve više ljudi živi i radi u gradovima, obrazac porodice se menja, a tehnologija ubrzano razvija. Starenje stanovništva predstavlja jednu od najvećih društvenih transformacija. Ubrzo će svet imati više starih ljudi nego dece i veoma starih osoba će biti više nego ikada ranije.

Svet

- Procenjuje se da će se procenat starih osoba preko 60 godina skoro udvostručiti u periodu između 2000. i 2050. godine. Očekuje se da apsolutni broj ljudi starosti 60 i više godina poraste sa 605 miliona na 2 milijarde u istom periodu, dok će se broj osoba starijih 80 i više godina biti skoro četiri puta veći do 2050. godine i iznosiće 395 miliona.
- Broj osoba starijih od 65 godina premašiće broj dece mlađe od 5 godina u narednih pet godina, a do 2050. godine i broj dece mlađe od 14 godina.
- Danas većina starih osoba živi u ekonomski slabo razvijenim i nerazvijenim zemljama, i oni će činiti 80% populacije do 2050. godine.

Evropa

- Više od 160 miliona ljudi je starosti preko 60 godina.
- Predviđa se da će se očekivani životni vek u EU produžiti za 8,5 godina kod muškaraca i 6,9 kod žena.
- Prosečna starost muškaraca će se produžiti sa 76 godina u 2008. godini na 84,5 godina, a kod žena sa 82,1 godina na 89 godina do 2060. godine.
- Očekuje se utrostručenje broja osoba starosti preko 80 godina sa 22 miliona u 2008. godini na 61 milion u 2060. godini.

Republika Srbija

Republika Srbija sa prosečnom starošću stanovnika od 41,6 godina (2011) jedna je od najstarijih zemalja u svetu. Procenat osoba preko 65 godina će iznositi najmanje 22% do 2030. godine, što je skoro jedan na četiri stanovnika. Stanovništvo Srbije je sve starije. Osnovna odlika starosno-polne strukture stanovništva Republike Srbije danas je brojčana dominacija muškaraca kod mladog stanovništva, odnosno dominantnost žena kod sredovečnog i starog stanovništva. „Najstariji” je region Južne i Istočne Srbije, gde je čak 25% stanovništva starije od 60 godina

U periodu 2002–2011. godine u Republici Srbiji:

- prosečna starost stanovnika porasla je sa 40,2 na 41,6 godina,
- prosečan životni vek produžen je za 1,8 godinu (sa 69,7 na 71,6 godinu kod muškaraca, a sa 75,0 na 76,8 godine kod žena),
- procenat mladih (0–14) pao je sa 16,1% na 15,0% dok je procenat starih (65 godina i preko) porastao sa 16,6% na 16,8%,
- stopa nataliteta je smanjena sa 10,4 ‰ na 9,0‰,
- udeo žena u fertilnom periodu je sa 24,1% opao na 22,9% u ukupnom stanovništvu.

Novi izazovi koji prate demografske promene

- Očekuje se u budućnosti povećana zastupljenost starih, hronično obolelih i funkcionalno zavisnih osoba. Naime, stare osobe najčešće obolevaju od hroničnih nezaraznih bolesti, kao što su bolesti srca i krvnih sudova, rak i šećerna bolest. Osim toga, stare osobe često imaju više zdravstvenih problema istovremeno.
- Takođe, broj osoba koji živi sa invaliditetom je u porastu zbog starenja stanovništva. Naime, skoro 65% svih osoba sa poremećajima vida su uzrasta 50 i više godina. Ova starosna grupa čini oko 20% svetske populacije.

- Na globalnom nivou, mnoge stare osobe su pod rizikom od različitih oblika lošeg i nehumanog odnosa prema njima. Skoro 4–6% populacije starih u razvijenim zemljama iskusilo je neki oblik maltretiranja kod kuće. Nasilno ponašanje u institucijama uključuje primenu fizičke sile, lišavanje dostojanstva starih (na primer ostavljajući ih u neurednoj odeći) i namerno neobezbeđivanje neophodne nege (razvoj dekubitusa, na primer). Loše postupanje sa starim osobama može dovesti do ozbiljnih fizičkih povreda i dugoročnih psiholoških posledica.
- Rizik od demencije naglo raste sa povećanjem godina starosti. Procenjuje se da 25–30% osoba uzrasta 85 ili više godina ima određeni stepen smanjenja kognitivnih funkcija.
- Mnogi veoma stari ljudi gube sposobnost da samostalno žive zbog ograničene pokretljivosti, psihološke ili moralne slabosti ili drugih fizičkih problema. Mnogima je potreban neki oblik dugoročne nege, što uključuje negu u staračkom domu, gerontodomaćice, pomoć u kući, brigu lokalne zajednice i duži boravak u bolnici.
- U kriznim situacijama stari su posebno osetljivi. Naime, oni često ne mogu da pobegnu ili da putuju na dugim relacijama i mogu biti ostavljeni i prepušteni sami sebi.